

دلایل گسترش سریع داعش در تونس

بیش از ۷ هزار تونسی که با تحریک جریان‌هایی در کشورهای حوزه خلیج فارس برای جنگ عازم سوریه شده‌اند، با کوله‌باری از مهارت‌های بالا در زمینه انجام عملیات نظامی و با ماموریت‌های ویژه به لیبی بازگشته‌اند.

به گزارش آرآن نیوز: پایگاه اینترنتی رای‌الیوم در مقاله‌ای در ستون «سخن سردبیر» به قلم «عبدالباری عطوان» نوشت: «الحیب الصید» نخست‌وزیر تونس، روز سه‌شنبه در کنفرانسی مطبوعاتی برای سخن گفتن درباره وقایع و جزئیات حمله تروریستی به شهر «بن قردان» در مجاورت مرزهای لیبی ظاهر شد ولی در میان روایت بسیاری از جزئیات این حمله یک جمله بسیار مهم را گفت که می‌توان آن را خلاصه‌ای از اوضاع حال و آینده تونس و چه‌بسا شمال آفریقا دانست و آن دقیقاً این جمله است: «تونس، به‌رغم تحمل تلفات زیاد، در این نبرد پیروز شد ولی جنگ با تروریست‌ها طولانی است.»

بله، یک جنگ بسیار طولانی خواهد بود زیرا خطر پیش‌رو ساده و آسان نیست. داعش، که برای نفوذ به مرزهای تونس و عمق این کشور و ایجاد «امارت اسلامی» در آن تلاش می‌کند، از امکانات نظامی و لجستیکی برخوردار است که ارتش‌ها و دولت‌ها از آنها بهره‌مند نیستند و این مقوله گردآمدن بیش از یکصد کشور از جمله 2 ابرقدرت جهان و دیگر قدرت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی در ائتلاف‌هایی با هدف نابود کردن آن را تفسیر می‌کند.

علل و عوامل متعددی را در ارتباط با این حمله «غیرمنتظره» به شهر بن‌قردان می‌توان مورد تحلیل و ارزیابی قرار داد که بدین شرح است:

نخست: 5 سال پیش، بیش از 7 هزار تونسی از طریق ترکیه وارد سوریه شدند تا به معارضان سوری بپیوندند. این اقدام با تشویق دولت وقت تونس و با تحریک «نظریه‌پردازان»، قدرت‌های منطقه‌ای، کشورهای حوزه خلیج فارس و شبکه‌های ماهواره‌ای این کشورها انجام گرفت. بیشتر این افراد به گروه‌های تندرو و به‌ویژه به گروه تروریستی داعش پیوستند. بیشتر این افراد از همان مسیر به لیبی بازگشتند ولی این‌بار با کوله‌باری از مهارت‌های بالا در زمینه انجام عملیات نظامی و اندیشه‌های افراطی بسیار که ماموریت «سرنگونی حکومت‌های کفر» در مغرب عربی به آنها محول شده است.

دوم: آنچه به گفته شاهدان عینی قابل توجه است، این است که بیشتر افراد باند 50 نفره‌ای که به بن قردان حمله کردند از ساکنان همین شهر بودند. آنان با همه محله‌ها و نقشه جغرافیایی به خوبی آشنایی داشتند و به سادگی و سهولت به سمت تمام اهداف مشخص خود یعنی پادگان نظامی ارتش، مرکز پلیس و مرکز گارد ملی حرکت کردند.

سوم: جنوب تونس ضعیف‌ترین قلمرو این کشور و پایگاهی برای افراطگرایی به‌شمار می‌رود. این واقعیت در نتایج انتخابات پارلمانی و ریاست‌جمهوری تونس سال گذشته خود را تقریباً به وضوح نشان داد به طوری که ساکنان این منطقه به جریان‌های به اصطلاح «اسلامی» رای دادند. این موضوع با عوامل متعددی تفسیر می‌شود که یکی از آنها عمیق شدن شکاف و اختلاف طبقاتی میان شمال شهری متمدن، که به لحاظ معیشتی و اقتصادی در رفاه به‌سر می‌برد و جنوب روستایی، که به حاشیه رانده شده و از کاهش میانگین رشد و توسعه بشری و اقتصادی رنج می‌برد.

چهارم: جنوب تونس روابط تنگاتنگ و تداخل جمعیتی و اقتصادی با همسایه خود، لیبی دارد. لیبی در نتیجه دخالت نظامی ناتو جهت سرنگونی رژیم سابق، حکمفرما شدن هرج و مرج و مسلط شدن گروه‌های شبه‌نظامی مسلح بر لیبی و نبود یک حکومت مرکزی قوی و نهادهای نظامی و امنیتی قوی به یک کشور شکست‌خورده تبدیل شده است. بی‌هیچ تردیدی، توفان ناشی از موارد منفی یاد شده در شکل‌های مختلف عرصه‌های سیاسی، نظامی یا اعتقادی جنوب تونس را در می‌نوردد. هرج و مرج سلاح در لیبی حاکم است به طوری که رژیم قذافی بیش از 30 میلیون قطعه سلاح را در انبارهایش به جا گذاشت و وجود این همه سلاح و مهمات برای آن که در راه است یعنی داعش، یکی از خطرهای است که نه تنها همسایه تونسی بلکه همسایه مراکش و منطقه ساحل آفریقا را تهدید می‌کند.

به نظر ما، «جان کری» وزیر خارجه آمریکا با محکوم کردن حمله تروریستی به شهر بن قردان و ارائه پیشنهاد تقدیم کمک‌های تسلیحاتی به دولت تونس جهت مقابله با خطر داعش، مرتکب اشتباهی بزرگی شد. این خود آمریکا و هم‌پیمانان عرب و اروپایی‌اش بودند که خطر افراطگرایی را در مغرب عربی به‌وجود آوردند؛ زیرا آنها با دخالت خود در لیبی، سرنگون کردن رژیم قذافی، از بین بردن نهادهای امنیتی و نظامی و ناکام ماندن در ایجاد نهادهایی جایگزین برای حمایت از کشور و برقراری امنیت و ثبات برای شهروندان لیبیایی، این کشور را به پرورشگاه تروریست‌ها تبدیل کرده‌اند.

ارتش تونس در مقابله با حمله تروریست‌ها به بن قردان مهارت بالایی از خود نشان داد. بهترین کمکی که واشنگتن می‌تواند به تونس ارائه دهد این است که از تونس و دیگر کشورهای مغرب عربی دور بماند. این کشورها و در راس آنها تونس، الجزایر و مصر، هنگامی که با دخالت نظامی ناتو به بهانه جلوگیری از تسلط یافتن داعش بر منابع نفتی و جلوگیری از عبور غیرقانونی مهاجران از دریای مدیترانه به سواحل اروپا مخالفت کردند، با این اقدام خود بهترین موضع را از خود نشان دادند.

ما از تحلیل برخی از کارشناسان، که در شبکه‌های ماهواره‌ای ظاهر می‌شوند، تعجب می‌کنیم؛ زیرا آنها خواستار دخالت خارجی‌ها هستند و از این حمله به شهر بن قردان توسط داعش در این زمان ابراز شگفتی می‌کنند. در واقع، این کارشناسان شعار داعش مبنی بر اینکه این گروه «ماندگار و در حال گسترش است» را فراموش کردند. این گروه توانست ارتش عراق را شکست دهد و بر

«موصل» دومین شهر بزرگ این کشور و همچنین «تکریت»، «دیالی»، «فلوجه» و «الرمادی» و قبل از آن بر «الرقه»، «دیرالزور»، «تدمر» و بخش‌هایی از ریف «حلب» در سوریه تسلط یابد.

همانطور که در ابتدای این یادداشت گفتیم داعش یک گروه فرامرزی و فراقاره‌ای است و گسترش یافتن و برداشتن مرزها یکی از مهم‌ترین اهداف آن به‌شمار می‌رود و این گروه تاکنون بیش از 20 شعبه برای خود در مناطق مختلف خاورمیانه و قاره آفریقا افتتاح کرده است و در حال حاضر در عراق و سوریه به شدت تحت فشار قرار گرفته است و همین امر باعث می‌شود آنها به این شعبه‌ها منتقل و شعبه‌های جدیدی افتتاح می‌کنند.

اگر کشورها در پی مقابله با این خطر تروریستی هستند باید این گروه، پیدایش آن و اهدافش و بستر مناسب برای آن را به دقت از نظر علمی مورد بررسی و واکاوی قرار دهند.

عامل جغرافیایی تونس را در برابر یک چالش بزرگی قرار داده است که امنیت و ثباتش را در این برهه، که نیاز مبرمی به برون‌رفت از بحران اقتصادی خود دارد، تهدید می‌کند.

تسنیم